## SÖZEL YETENEK

# ÇÖZÜMLER

1. Çözüm: (Çok anlamlılık: “taşımak” sözcüğünün aynı anlamda kullanımı · TAB2 Okuma: sözcüğün bağlamdaki anlamını başka bağlamla eşleştirme · orta) Verilen cümlede “taşımak”, bir yükün ağırlığını üzerinde tutmak, ona dayanmak anlamındadır; kirişlerin karın ağırlığını taşıması da aynı anlamdadır. Öteki cümlelerde sözcük ulaştırmak, bir yerden bir yere götürmek, üstlenmek ve içermek anlamlarında kullanılmıştır.

**Cevap: B**

2. Çözüm: (Söz öbeğinin cümledeki anlamı: geriye atılan adım · TAB2 Okuma: söz öbeğinin bağlamdaki anlamını yorumlama · orta) Rehber, zirveye çok az kalmışken ekibi geri çevirmiştir; söz, yürüyüşün fiziksel güçlüğünü değil, hedefe bu kadar yaklaşmışken dönme kararını vermenin zorluğunu anlatmaktadır.

**Cevap: E**

3. Çözüm: (Cümleyi uygun deyimle tamamlama · TAB2 Okuma: bağlama uygun deyimi seçme · kolay) Çırağın pişmanlığı, ustasının uyarılarını önemsememiş olmasındandır; birinin sözünü dinlememek, önem vermemek “kulak asmamak” deyimiyle anlatılır.

**Cevap: E**

4. Çözüm: (Cümle yorumu: öncüllerle çıkarım · KB2.10 Çıkarım: cümleden ulaşılabilecek yargıları belirleme · orta) Kazının “okurken yok edilen bir kitap” olması, kazılan alanın geri getirilemeyeceğini; arkeoloğun her tabakayı kaldırmadan önce kayda geçirmesi, belgelemenin sonraya bırakılamayacağını gösterir. Kazının tek bilgi edinme yolu olduğuna ilişkin bir yargı ise cümlede yoktur.

**Cevap: C**

5. Çözüm: (Öznel ve nesnel yargıyı ayırt etme · KB3.3 Eleştirel düşünme: kişisel görüş ile doğrulanabilir bilgiyi ayırma · kolay) Konserin “sezonun en dokunaklı gecesi” olduğu, kişiden kişiye değişebilen bir değerlendirmedir. Öteki cümlelerdeki bilgiler (eser sayısı, kitapçığın içeriği, yinelenen eserler, radyo yayını) doğrulanabilir niteliktedir.

**Cevap: A**

6. Çözüm: (Anlamca en yakın cümle: pencere ve gölge · TAB2 Okuma: bir cümlenin iletisini başka sözlerle tanıma · zor) Cümle, pencerenin hem ışığın gireceği hem de düşmeyeceği yeri belirlediğini söyler; bu, pencereyle aydınlığın yanı sıra gölgenin de tasarlandığı anlamına gelir.

**Cevap: A**

7. Çözüm: (Anlatım akışını bozan cümle: arşivde özgün düzen · TAB2 Okuma: paragrafta düşünce bütünlüğünü denetleme · orta) Parça, belgelerin geldiği kurumdaki özgün sıranın neden korunduğunu ve tasnifin buna göre nasıl yapıldığını anlatır. Kutuların malzemesinden ve sararmadan söz eden IV. cümle bu düşünce zincirinin dışındadır; çıkarıldığında V. cümledeki “bu yüzden” doğrudan III. cümleye bağlanır.

**Cevap: D**

8. Çözüm: (İki metin: halk takvimindeki işaretlere güven · KB2.7 Karşılaştırma: iki metnin ortak ve ayrılan yönlerini belirleme · zor) Birinci metin leyleğin gelişi, bademin çiçek açışı gibi işaretleri güvenilir sayar; ikinci metin ise iklim değiştiği için bu işaretlere olduğu gibi güvenmenin artık pahalıya patlayabileceğini söyler. İkinci metin takvimin geçmişteki yararını yadsımaz, doğayı izleme alışkanlığını da değerli bulur; birinci metinde işaretlerin geçerliliğini yitirdiğine ilişkin bir kabul yoktur.

**Cevap: E**

9. Çözüm: (Yardımcı düşünce: kent seslerinde değinilmeyen yön · TAB2 Okuma: metindeki ayrıntıları belirleme · kolay) Parçada "ses işareti" adı, kaybolan sesin boşluğunun fark edilmemesi, ses arşivleri ve kaydın sesi gündelik yaşamda tutmaya yetmediği anlatılmıştır; seslerin sağlığa etkisinden söz edilmemiştir.

**Cevap: A**

10. Çözüm: (Paragraf tamamlama: sözlükçünün tutumu · TAB2 Okuma: düşünce akışına uygun yargıyı belirleme · orta) Parça, sözlükçünün dilin nasıl kullanıldığını belgelediğini anlatır. Okurun sözlükteki sözcüğü "onay" sayması bu yüzden yanlıştır; "Oysa" ile başlayan cümle sözlüğün kural koymadığını, kayıt tuttuğunu söylemelidir.

**Cevap: C**

11. Çözüm: (Yardımcı düşünce: gezgin arıcılıkta yanıtı bulunmayan soru · TAB2 Okuma: metindeki ayrıntıları belirleme · kolay) Parçada kovanların gece taşındığı, yıl içinde götürüldüğü yerler, arıcının kazancı (yılda birkaç kez ve değişik ballar almak) ve bedeli (yol masrafı, evden uzakta yaşam) anlatılmış; konaklanacak yer için izin alınmasından söz edilmemiştir.

**Cevap: B**

12. Çözüm: (İki metin: bulmaca tasarımında ipucunun yeri · KB2.7 Karşılaştırma: iki metnin uzlaştığı ve ayrıldığı noktaları belirleme · zor) Birinci metin çözümü kendi bulan kişinin onu unutmadığını söyler; ikinci metin de iyi ipucunun çözümü söylemediğini, buluş duygusunun oyuncuda kaldığını belirtir. Ayrıldıkları nokta ipucunun ne ölçüde gerekli olduğudur: Birinci metin tıkanmayı değerli bulur, ikinci metin oyunun bırakılmasından kaygı duyar.

**Cevap: D**

13. Çözüm: (Sözel mantık: yarış sıralamasında her durumda geçerli sonuç · KB3.2 Problem çözme: tüm olası sıralamalarda ortak olanı bulma · zor) Koşulları sağlayan dört sıralama vardır: Kerem–Leyla–Oya–Polat–Nazım–Melis; Kerem–Polat–Oya–Leyla–Nazım–Melis; Oya–Polat–Kerem–Leyla–Nazım–Melis; Oya–Nazım–Melis–Polat–Kerem–Leyla. Oya bunların tümünde birinci ya da üçüncüdür; öteki yargılar en az bir sıralamada geçersizdir.

**Cevap: B**

14. Çözüm: (Sözel mantık: yarış sıralamasında koşullu olanaksız durum · KB3.3 Eleştirel düşünme: ek koşul altında çelişen durumu saptama · orta) Kerem birinciyse yalnızca iki sıralama kurulabilir: Kerem–Leyla–Oya–Polat–Nazım–Melis ve Kerem–Polat–Oya–Leyla–Nazım–Melis. İkisinde de Nazım beşincidir; dördüncü olamaz. Öteki durumlar bu sıralamalardan en az birinde görülür.

**Cevap: C**

15. Çözüm: (Sözel mantık: yarış sıralamasında koşullu kesin sonuç · KB3.2 Problem çözme: ek koşulla sıralamayı daraltma · zor) Polat'ın Kerem'den önce bitirdiği iki sıralama vardır: Oya–Polat–Kerem–Leyla–Nazım–Melis ve Oya–Nazım–Melis–Polat–Kerem–Leyla. İkisinde de Oya birincidir; öteki yargılar bu sıralamalardan yalnızca birinde doğrudur.

**Cevap: E**

# ÇÖZÜMLER

16. Çözüm: (EBOB: ürünleri özdeş paketlere ayırma · MAB2 Matematiksel problem çözme (EBOB ile modelleme) · orta) Paket sayısı EBOB(132, 156, 204) = 12'dir. Bir pakette 132 ÷ 12 = 11 kurşun kalem, 156 ÷ 12 = 13 silgi ve 204 ÷ 12 = 17 kalemtıraş, toplam 11 + 13 + 17 = 41 ürün bulunur.

**Cevap: D**

17. Çözüm: (EBOB–EKOK ilişkisi: bir sayısı bilinen iki sayıdan diğerini bulma · MAB1 Matematiksel muhakeme (EBOB ve EKOK çarpımı ile sayıların çarpımını ilişkilendirme) · kolay) İki doğal sayının çarpımı, en büyük ortak bölenleri ile en küçük ortak katlarının çarpımına eşittir: 36 · x = 12 · 180. Buradan x = 2160 ÷ 36 = 60 bulunur.

**Cevap: C**

18. Çözüm: (Ters orantılı paylaştırma: ödülün sürelere göre bölüşülmesi · MAB2 Matematiksel problem çözme (ters orantıyı paylara dönüştürme) · orta) Paylar $\frac{1}{20}$, $\frac{1}{30}$, $\frac{1}{40}$ ile, yani sırasıyla 6, 4 ve 3 ile orantılıdır. Toplam 13 pay 4680 TL olduğundan bir pay 360 TL'dir; 30 dakikada bitiren 4 · 360 = 1440 TL alır.

**Cevap: C**

19. Çözüm: (Doğru orantı: başlangıç boyu olan yayda uzama–kütle ilişkisi · MAB2 Matematiksel problem çözme (orantılı olan çokluğu ayırt edip orantı kurma) · orta) Orantılı olan yayın boyu değil, uzamasıdır. 200 gram 15 − 12 = 3 cm uzamaya neden olur. İstenen uzama 22,5 − 12 = 10,5 cm olduğundan kütle 200 · 10,5 ÷ 3 = 700 gramdır.

**Cevap: D**

20. Çözüm: (Şekil, tablo ve grafik okuma: metro ağı şemasında en az aktarmalı güzergâh · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (şemadaki güzergâhları karşılaştırıp durak sayma) · orta) K yalnız M1, Z yalnız M3 hattındadır ve bu iki hat yalnız P durağında kesişir; bu yüzden tek aktarmalı güzergâh K–L–M–N–P (4 durak) ve P–H–T–Z (3 durak) olup toplam 7 durak ilerlenir. M'de M2'ye, U'da M3'e geçen K–L–M–S–U–Z güzergâhı 5 durakla daha kısadır ancak 2 aktarma gerektirir; 5 seçeneği bu güzergâhtan gelir. Aktarmasız güzergâh bulunmadığından cevap 7'dir.

**Cevap: D**

21. Çözüm: (Mantıksal muhakeme ve sayısal mantık: belirli değerdeki madeni paralarla en az para sayısı · MAB1 Matematiksel muhakeme (her adımda en büyük parayı seçmenin yanıltıcı olduğunu fark ederek durumları karşılaştırma) · zor) En az para sayıları şöyledir: 29 = 12 + 12 + 5 (3 para), 39 = 20 + 12 + 5 + 1 + 1 (5 para), 44 = 20 + 12 + 12 (3 para), 48 = 4 · 12 (4 para), 49 = 20 + 12 + 12 + 5 (4 para). Dört paranın toplamı 39 edemediğinden 39 için en az 5 para gerekir ve bu, seçenekler arasındaki en büyük sayıdır. Her adımda en büyük parayı seçen biri 49 için 7, 44 ve 48 için 6 para bulup yanlış seçeneğe yönelir.

**Cevap: B**

22. Çözüm: (Saat problemi: düzenli geri kalan saatin gösterdiği zamandan doğru saati bulma · MAB2 Matematiksel problem çözme (iki süre arasında orantı kurma) · zor) Duvar saati 08.00'den 20.36'ya kadar 12 saat 36 dakika, yani 756 dakika ilerlemiştir. Saat 56 dakika ilerlediğinde gerçekte 60 dakika geçtiğinden gerçek süre 756 · 60 ÷ 56 = 810 dakika, yani 13 saat 30 dakikadır. Doğru saat 21.30'dur.

**Cevap: D**

23. Çözüm: (Tablo yorumlama: ağırlıklı puanı en yüksek olan kişi · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (ağırlıklı ortalama hesaplayıp karşılaştırma) · orta) Başarı puanları Bora için 40 + 18 + 17 = 75, Ceyda için 35 + 27 + 12 = 74, Doruk için 30 + 24 + 20 = 74, Esra için 44 + 15 + 14 = 73, Ferhat için 36 + 21 + 15 = 72'dir. Üç puanının düz ortalaması

en yüksek olan Doruk, yazılı puanı en yüksek olan Esra'dır; ağırlıklı hesapta ise Bora öndedir.

**Cevap: A**

24. Çözüm: (Tablo yorumlama: ağırlıklı puanda bir başkasını geçmek için gereken en düşük puan · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (ağırlıklı toplamı eşitsizlikle ifade etme) · zor) Bora'nın başarı puanı 75'tir. Doruk'un proje ve sunumdan gelen puanı 24 + 20 = 44'tür. Yazılı puanı y ise $\frac{y}{2}$ + 44 > 75 olmalıdır; buradan y > 62 bulunur. 62 puanla başarı puanları eşitleneceğinden en az 63 puan gerekir.

**Cevap: B**

25. Çözüm: (Grafik yorumlama: kademeli tarifede üç aylık toplam fatura · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (kuralı veriye ay ay uygulama) · kolay) 3 numaralı dairenin tüketimi hiçbir ayda 200 kWh'yi aşmadığından tüm tüketim 2 TL'den faturalanır: (150 + 180 + 120) · 2 = 450 · 2 = 900 TL.

**Cevap: A**

26. Çözüm: (Grafik yorumlama: kademeli tarifede iki dairenin fatura farkı · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (koşullu ücretlendirmeyi çok adımlı uygulama) · zor) 1 numaralı dairenin faturaları Ocakta 400 + 40 · 3 = 520, Şubatta 400 + 10 · 3 = 430, Martta 180 · 2 = 360 TL'dir; toplam 1310 TL. 3 numaralı dairenin toplamı 450 · 2 = 900 TL'dir. Fark 1310 − 900 = 410 TL'dir.

**Cevap: C**

27. Çözüm: (Mantık bulmacası: puanların kişilere koşullarla eşlenmesi · MAB1 Matematiksel muhakeme (olasılıkları eleyerek tek duruma ulaşma) · zor) Dört puanın toplamı 220 olduğundan her ikilinin toplamı 110'dur; ikililer 40–70 ve 50–60'tır. Fatih'in puanı Elif'inkinden yüksek olduğundan Elif 70 alamaz; Elif–Gül ikilisi 60–50, Fatih–Hakan ikilisi 70–40 olur. Fatih ile Gül'ün toplamı 70 + 50 = 120'dir.

**Cevap: D**

28. Çözüm: (Mantıksal sıralama: koşullardan yarış sıralamasını belirleme · MAB1 Matematiksel muhakeme (koşulları birlikte değerlendirip tek duruma indirgeme) · zor) Emre'den önce Cem, sonra Banu bitirdiğinden Emre birinci ya da sonuncu olamaz. Arda ile Emre arasında iki kişi olması için sıraları 1–4, 2–5 ya da tersleri olmalıdır; Emre 2. olursa Arda 5. olur ve ardından Derya gelemez, Emre 4. olursa Arda 1., Derya 2. olur. Kalan yerlere Cem 3., Banu 5. olarak yerleşir; üçüncü Cem'dir.

**Cevap: C**

29. Çözüm: (Şifreleme ve kural temelli problem çözme: tuş takımıyla harf–rakam kodlama · MAB1 Matematiksel muhakeme (verilen eşleme kuralını adım adım uygulama) · kolay) K, 5 numaralı tuşta ikinci sırada olduğundan 52; A, 2 numaralı tuşta birinci sırada olduğundan 21; L 53, E 32, M ise 6 numaralı tuşta birinci sırada olduğundan 61 ile kodlanır. Böylece kod 52 21 53 32 61 olur. Sıraları 0'dan başlatan A seçeneğine, E yerine F'yi kodlayan C'ye, A yerine B'yi kodlayan D'ye, K ile L'nin kodlarını karıştıran E'ye ulaşır.

**Cevap: B**

30. Çözüm: (Sayısal akıl yürütme ve mantıksal desenler: her adımda büyüyen nokta şeklinin n. adımı · MAB1 Matematiksel muhakeme (şekil örüntüsünden genel kural çıkarma) · orta) Şekiller sırasıyla 5, 13 ve 25 noktadan oluşur; n. adımdaki şeklin satırlarında 1, 3, 5,…, 2n + 1,…, 5, 3, 1 nokta bulunur ve toplam $n^2 + (n + 1)^2$ olur. 12. adımda $12^2 + 13^2 = 144 + 169 = 313$ nokta vardır. En uzun satırı iki kez sayan $13^2 + 13^2 = 338$, bir adım ileri giden $13^2 + 14^2 = 365$, şekli 25 · 25 noktalı kare sanan 625 bulur.

**Cevap: A**

## ÇÖZÜMLER

31. Çözüm: (Kurgan buluntularından İslamiyet öncesi Türk kültürüne ulaşma · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; kanıt kullanma · kolay) Ölünün atı ve eşyalarıyla gömülmesi ahiret inancını; altın ve bronz eşyalar maden işlemeciliğini; koşum takımları ve hayvan betimleri hayvancılığın önemini; keçe ve halı dokumacılığı gösterir. Buluntular arasında yazılı hukuk kurallarına işaret eden bir kanıt yoktur.

**Cevap: B**

32. Çözüm: (Anadolu'nun Türk yurdu oluş sürecindeki savaşların sonuçları · SBAB1 kronolojik düşünme; sonuç-olay eşleştirme · orta) Anadolu'nun kapılarını açan ve ilk beyliklerin kurulmasını sağlayan Malazgirt; Bizans'ın Anadolu'yu geri alma umudunu bitiren Miryokefalon; Türkiye Selçuklularını Moğollara bağımlı kılan ise Kösedağ Savaşı'dır.

**Cevap: B**

33. Çözüm: (Karahanlı ve Gaznelilerde dil ve kültür politikası · SBAB4 değişim ve süreklilik; karşılaştırma · kolay) Karahanlıların Türkçeyi resmî dil ve eser dili olarak kullanması, Gaznelilerde ise Türkçenin konuşma dili düzeyinde kalması, Karahanlıların millî kültür ögelerini korumaya daha çok önem verdiğini gösterir.

**Cevap: A**

34. Çözüm: (Orhan Bey Dönemi'nde devletleşme · SBAB4 değişim ve süreklilik; genelleme · kolay) Askerlik, yönetim, eğitim ve adalet alanlarında ilk kurumların oluşturulması, beyliğin devlet örgütlenmesine geçtiğini gösterir. Verilen gelişmelerde hanedan üyelerinden, vergi toplama usulünden ya da devşirme askerlerden söz edilmemiştir.

**Cevap: A**

35. Çözüm: (Ankara Savaşı'nın sonuçları ve Fetret Devri · SBAB17 tarihsel sorun analizi; neden-sonuç · kolay) Beyliklerin yeniden kurulması, Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da sağladığı siyasi birliğin bozulduğunu gösterir. Taht kavgaları merkezî otoritenin zayıfladığını, Balkanlarda ayaklanma çıkmaması ise halkın yönetimden hoşnut olduğunu düşündürür.

**Cevap: C**

36. Çözüm: (Cumhuriyet Dönemi ekonomi alanındaki gelişmelerin sıralanması · SBAB1 kronolojik düşünme; sıralama · zor) İzmir İktisat Kongresi cumhuriyetin ilanından önce 1923'te toplanmış, aşar vergisi 1925'te kaldırılmış, Kabotaj Kanunu 1926'da kabul edilmiş, Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı ise 1930'lu yıllarda uygulanmıştır.

**Cevap: B**

37. Çözüm: (Devlet düzeninin laikleşmesinin aşamalı gerçekleştiğine kanıt gösterme · SBAB1 kronolojik düşünme; SBAB2 savı destekleyen kanıtı seçme · orta) Sav, laikleşmenin tek bir düzenlemeyle değil, yıllara yayılan adımlarla gerçekleştiğidir. Devletin diniyle ilgili hükmün 1928'de anayasadan çıkarılması ile laiklik ilkesinin anayasaya ancak 1937'de girmesi, aynı konuda aralarında yıllar bulunan iki ayrı adımı birlikte gösterir. Öteki bilgiler doğrudur, ancak her biri tek bir yılın düzenlemesini anlatır; halifeliğin kaldırıldığı gün çıkarılan öteki kanunlar ise adımların zamana yayıldığını değil, aynı gün atıldığını gösterir.

**Cevap: A**

38. Çözüm: (Lozan'dan Montrö'ye Boğazlar rejimindeki değişim · SBAB4 değişim ve süreklilik; karşılaştırma · zor) Sözleşmede savaş gemilerinin geçişi yasaklanmamış, sınırlandırılmıştır; bu nedenle Boğazların savaş gemilerine kapatıldığı sonucuna varılamaz. Komisyonun kaldırılması ve asker bulundurma hakkı egemenliğin ve güvenliğin güçlendiğini gösterir.

**Cevap: B**

39. Çözüm: (Balkan Antantı ve Sadabat Paktı · SBAB17 tarihsel sorun analizi; çıkarım · orta) Bulgaristan toprak isteklerinden vazgeçmediği için antanta katılmamıştır; bu nedenle bütün Balkan devletlerinin ortak güvenlik anlayışında birleştiği söylenemez. Türkiye batıda Balkan Antantı, doğuda Sadabat Paktı ile sınırlarını güvenceye almak istemiştir.

**Cevap: E**

40. Çözüm: (Küba Füze Krizi ve sonuçları · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; öncül analizi · zor) Sovyetler Birliği'nin Küba'daki, ABD'nin Türkiye'deki füzeleri kaldırması karşılıklı ödünü; doğrudan haberleşme hattı ve silahların sınırlandırılması görüşmeleri iletişim yollarının açıldığını gösterir. Silahların sınırlandırılmasının görüşülmeye başlanması, silahlanma yarışının sona erdiği anlamına gelmez.

**Cevap: D**

## ÇÖZÜMLER

41. Çözüm: (Ulaşım ve ticaret: limanların ard bölgesi · harita okuma · orta) V numaralı Rize'de dağlar kıyıya paralel ve çok yüksek olduğundan limanın iç kesimlerle bağlantısı güçtür; ard bölgesi dardır. İstanbul, İzmir, Samsun ve Mersin limanları iç bölgelere kolay ulaşır.

**Cevap: E**

42. Çözüm: (Dış kuvvetler: Kapadokya'da peribacalarının oluşum koşulları · SBAB8 coğrafi sorgulama; KB2.4 çözümleme · orta) Yumuşak tüf kolayca oyulurken üzerindeki sert lav örtüsü altındaki kesimi korumuştur; şekli ortaya çıkaran, kayaçların aşınmaya karşı direncinin farklı olmasıdır. Süreç bir aşındırma sürecidir; malzemeyi ise bir iç kuvvet olan volkanizma hazırlamıştır. Bitki örtüsünün seyrek olması aşınmayı kolaylaştırmıştır.

**Cevap: A**

43. Çözüm: (Bölgesel kalkınma: dağlık ve yağışlı bir kıyı yöresi için yatırım önceliği · KB3.1 karar verme; SBAB7 mekânsal düşünme · orta) Yörenin güçlü yanları yaylaları, ormanları ve bol yağışla yetişen yöresel ürünleridir; yayla turizmi ve bu ürünlerin yerinde işlenmesi dar ve parçalı araziye rağmen iş olanağı yaratır. Makineli tahıl tarımı ve sebze seraları geniş düzlük, güneş santralleri açık ve güneşli geniş arazi, pamuk ise sıcak ve kurak yaz ister; bunlar yörenin koşullarıyla bağdaşmaz.

**Cevap: C**

44. Çözüm: (Sıcaklık: gerçek ve indirgenmiş sıcaklık farkından yükselti hesabı (tablo) · SBAB11 tablo yorumlama; KB2.10 çıkarım · zor) L merkezinde iki değer arasındaki fark 5 °C olduğundan yükselti 5 · 200 = 1000 metredir. K merkezinde fark yoktur; merkez deniz seviyesindedir. M merkezinde fark 9 °C, yükselti 1800 metredir; M, L'den800 metre yüksektedir. İndirgenmiş sıcaklığı en düşük olan merkez M'dir. K ile M'nin indirgenmiş sıcaklıkları da farklı olduğundan aralarındaki farkın 1 °C'lik bölümü yükselti dışındaki etkenlerden kaynaklanır.

**Cevap: C**

45. Çözüm: (Kıyı tipleri: ria, Dalmaçya ve limanlı kıyıların yerle eşleştirilmesi · SBAB7 mekânsal düşünme; SBAB10 harita bilgisi (sözel betimleme) · orta) Akarsu vadisinin deniz altında kalmasıyla oluşan ria tipi kıyı İstanbul Boğazı'nda, kıyıya paralel adaların dizildiği Dalmaçya tipi kıyı Kaş–Kekova çevresinde, koyların kıyı oklarıyla kapanmasıyla oluşan limanlı kıyı ise Büyükçekmece–Küçükçekmece kıyılarında görülür.

**Cevap: E**

46. Çözüm: (Tarım: ayçiçeği üretiminin dağılışı · harita okuma · orta) Taralı iller Edirne, Kırklareli, Tekirdağ ve Konya'dır. Türkiye'de ayçiçeği üretiminin büyük bölümü Trakya'daki illerle Konya'da gerçekleşir.

**Cevap: A**

47. Çözüm: (Göçler: mevsimlik nüfus hareketlerinin ilçe nüfusuna etkisi (tablo) · SBAB11 tablo yorumlama; KB2.14 yorumlama · orta) M ilçesinin nüfusu temmuzda yarıya yakın azalmakta, ekimde eski düzeyine dönmektedir; bu, yazın çalışmak üzere ilçe dışına gidip geri dönenlerin oluşturduğu geçici (mevsimlik) göçtür. K'de yazın artan nüfus ekimde geri çekildiği için göç kalıcı değildir; L'deartış pamuk hasadına denk gelen ekimdedir; yazın K'de nüfus artarken M'de azalır.

**Cevap: A**

48. Çözüm: (Nüfusun yaş yapısı: yaş gruplarının payındaki değişimin yorumu (tablo) · SBAB11 tablo yorumlama; KB3.3 eleştirel düşünme · zor) Çocuk nüfusun payının düşmesi doğurganlığın azaldığı, yaşlı nüfusun payının artması ortalama yaşam süresinin uzadığı yorumunu destekler. Diğer yargılar ise verilerle çelişir: 0–14 yaş nüfusu 12 milyondan 17,6 milyona çıkmıştır; payın düşmesi sayının azaldığı anlamına gelmez. Çalışma çağında-

ki her 100 kişiye düşen bağımlı nüfus yaklaşık 79'dan 47'ye gerilemiştir. Yaşlı nüfus 1,2 milyondan 8 milyona, yani yaklaşık yedi katına çıkmıştır; iki buçuk kat artan sayı değil paydır. Toplam nüfus da artmıştır.

**Cevap: D**

## ÇÖZÜMLER

49. Çözüm: (Güvenirlik kestirme yöntemleri: KR-20 · Koşullara uygun güvenirlik yöntemini seçme · zor) Tek uygulamaya dayanan, 1–0 puanlanan ve madde güçlükleri birbirinden farklı olan testlerde iç tutarlılık KR-20 ile kestirilir. KR-21 madde güçlüklerinin eşit olduğunu varsayar; test-tekrar test ve paralel formlar ikinci bir uygulama gerektirir; nesnel puanlanan testte puanlayıcı uyumu sorun değildir.

**Cevap: B**

50. Çözüm: (Yeniden kurmacılık eğitim felsefesi · Öğretmen görüşünden eğitim felsefesini belirleme · kolay) Okulu toplumsal sorunların çözümünde ve toplumsal değişimin başlatılmasında araç olarak gören, öğrenciyi değişimin öznesi sayan anlayış yeniden kurmacılıktır. İlerlemecilik de etkin öğrenciyi savunur; ancak odağı toplumu dönüştürmek değil, bireyin yaşantı yoluyla gelişmesidir.

**Cevap: C**

51. Çözüm: (Daimicilik eğitim felsefesi · Felsefi anlayışın program içeriğine yansımasını çıkarma · orta) İnsan doğasının ve doğruların değişmezliğini, aklın eğitilmesini savunan anlayış daimiciliktir. Daimici programda herkes için ortak olan, değerini yüzyıllardır koruyan klasik eserlerin okunup tartışılması temel alınır.

**Cevap: B**

52. Çözüm: (TYMM'de program bileşenleri: içerik çerçevesi, öğrenme kanıtları, farklılaştırma · Öğretmenin sorularını program bileşenleriyle eşleştirme · orta) Temada ele alınacak konu ve kavramlar içerik çerçevesinde; öğrenmenin hangi ölçme ve değerlendirme araçlarıyla izleneceği öğrenme kanıtlarında; ileri düzeydeki öğrenciye sunulacak genişletilmiş ve derinleştirilmiş fırsatlar ise farklılaştırma bileşeninin zenginleştirme boyutunda yer alır. Ön değerlendirme süreci öğrenme başlamadan önceki durumu belirlemeye yöneliktir.

**Cevap: E**

53. Çözüm: (Kültürleme ve kültürleşme · Örnek olaydaki süreçleri kültürle ilgili kavramlarla eşleştirme · orta) Toplumun kendi kültürünü yeni üyelerine kazandırması kültürlemedir. Farklı kültürlerden kişi ya da grupların etkileşimi sonucunda iki tarafın da değişmesi ise kültürleşmedir; olayda hem Elçin hem iş arkadaşları değişmiştir.

**Cevap: D**

54. Çözüm: (Eğitimin gizli (örtük) işlevleri · Eğitimin açık ve gizli işlevlerini ayırt etme · orta) Okulun açık işlevi teknik eleman yetiştirmektir. Arkadaşlık çevresi edinme, eş seçme ve okul çevresinde yeni iş alanlarının doğması ise önceden amaçlanmayan, kendiliğinden ortaya çıkan sonuçlar olduğundan eğitimin gizli işlevleridir.

**Cevap: E**

55. Çözüm: (Köy Enstitüleri · Verilen özelliklerden Cumhuriyet Dönemi eğitim kurumunu belirleme · orta) İlkokulu bitiren köy çocuklarını alıp iş içinde eğitim anlayışıyla hem öğretmen hem köyün kalkınmasına önderlik edecek kişiler olarak yetiştiren kurum Köy Enstitüleridir. Köy eğitmen kurslarına ise askerliğini yapmış köylü gençler alınmış ve kısa süreli bir eğitim verilmiştir.

**Cevap: B**

56. Çözüm: (Millet Mektepleri · Verilen bilgilerden eğitim tarihi uygulamasının niteliğine ilişkin çıkarım yapma · orta) Okul çağını geçmiş yurttaşlara kısa süreli kurslarla okuma yazma öğretilmesi, uygulamanın yetişkinlere dönük bir yaygın eğitim çalışması olduğunu; gezici dershaneler ise hizmetin okul binası bulunmayan yerlere de götürüldüğünü gösterir. Metinde öğretmen yetiştirmeye ilişkin bir bilgi yoktur; bu amaç Millet Mekteplerine ait değildir.

**Cevap: D**

57. Çözüm: (Hedeflerin aşamalı yapısı: uzak, genel ve özel hedefler · Hedef ifadelerini düzeylerine göre sınıflama · orta) Ülkenin eğitim politikasını yansıtan, yetiştirilmek istenen insan tipini tanımlayan ifadeler uzak hedeftir. Bir okul kademesinin ya da dersin hedefleri genel hedef; bir konu ya da ünitede öğrenciye kazandırılacak, gözlenebilir davranışa dönük ifadeler özel hedeftir.

**Cevap: A**

58. Çözüm: (Program tasarımının boyutları: bütünleştirme ve süreklilik · Program özelliklerini tasarım boyutlarıyla eşleştirme · zor) Aynı düzeydeki farklı derslerin içeriklerinin birbiriyle ilişkilendirilmesi bütünleştirme (yatay kaynaştırma) boyutudur. Temel bir kavramın yıllar boyunca dikey olarak yinelenmesi süreklilik boyutudur. Kapsam içeriğin genişlik ve derinliğini, ardışıklık ise öğrenmelerin birbirinin üzerine kurulacak biçimde sıralanmasını anlatır.

**Cevap: B**

59. Çözüm: (Edimsel koşullanma: biçimlendirme (kademeli yaklaşma) · Davranış kazandırma sürecini edimsel koşullanma kavramıyla açıklama · orta) Hedef davranışa giderek daha çok yaklaşan davranışların sırayla pekiştirilmesi, ölçütün adım adım yükseltilmesi biçimlendirmedir. Zincirlemede birbirini izleyen farklı davranışlar art arda bağlanır; burada tek bir davranışın süresi kademeli olarak artırılmıştır.

**Cevap: E**

60. Çözüm: (Başarı hedef yönelimleri: öğrenme, performans-yaklaşma, performans-kaçınma · Öğrenci ifadelerini hedef yönelimleriyle eşleştirme · zor) Irmak'ın amacı konuda ustalaşmaktır (öğrenme yönelimi). Kaan başkalarından üstün görünmeyi (performans-yaklaşma), Lale ise yetersiz görünmekten kaçınmayı (performans-kaçınma) amaçlamaktadır.

**Cevap: E**

61. Çözüm: (Premack ilkesi · Öğretmen uygulamasını pekiştirme ilkesiyle açıklama · kolay) Az yapılan ve sevilmeyen bir etkinliğin tamamlanmasının, çok sevilen bir etkinliğe geçmenin koşulu yapılması Premack ilkesidir. Ortamdan itici bir uyarıcı çıkarılmadığı için olumsuz pekiştirme, simge kullanılmadığı için sembolle pekiştirme söz konusu değildir.

**Cevap: C**

62. Çözüm: (Yürütücü biliş (üstbiliş) · Öğrencinin çalışma sürecini üstbilişsel kavramla açıklama · orta) Bireyin kendi öğrenmesini izlemesi, neyi bilip neyi bilmediğinin farkına varması, buna göre stratejisini değiştirmesi ve sonucu değerlendirmesi yürütücü biliştir. Şema çizmek tek başına bir örgütleme stratejisidir; ancak olayın bütününde öne çıkan, stratejilerin izlenip düzenlenmesidir.

**Cevap: E**

63. Çözüm: (Ergen benmerkezciliği: hayalî seyirci ve kişisel efsane · Ergen ifadelerini düşünce özellikleriyle eşleştirme · orta) Ergenin herkesin dikkatinin kendi üzerinde olduğuna inanması hayalî seyirci; kendisini eşsiz ve tehlikelerden etkilenmez görmesi kişisel efsanedir. İkisi de ergen benmerkezciliğinin görünümleridir.

**Cevap: A**

64. Çözüm: (Kounin: dalgalanma etkisi · Sınıf içi durumu kavramla eşleştirme · kolay) Öğretmenin bir öğrenciye ya da gruba yönelik tepkisinin, buna tanık olan öteki öğrencilerin davranışlarını da etkilemesi dalgalanma etkisidir. Tümel algı sınıfta olup biten her şeyin farkında olmayı, örtüşme ise aynı anda birden çok işi yürütebilmeyi anlatır.

**Cevap: C**

65. Çözüm: (Görüş geliştirme tekniği · Benzer tartışma tekniklerini ayırt etme · orta) Tartışmalı bir yargıya katılma derecesini gösteren kartların sıralanması, öğrencilerin görüşlerini gerek-

çelendirmesi ve ikna olduklarında yer değiştirebilmesi görüş geliştirme tekniğinin ayırt edici özellikleridir. Köşelenmede öğrenciler bir konunun alt seçeneklerinden birini seçip o köşedeki grupla çalışır; katılma derecesine göre dizilme ve görüş değiştirme süreci yoktur.

**Cevap: B**

66. Çözüm: (Programlı öğretimin ilkeleri: bireysel hız · Yazılım tasarımını öğretim ilkelerine göre çözümleme · orta) Programlı öğretimde her öğrenci kendi öğrenme hızına göre ilerler. Yazılım küçük adımlar, etkin katılım, anında dönüt ve başarı ilkelerine uygundur; ancak herkesi aynı sürede aynı birime geçirmesi bireysel hız ilkesine aykırıdır.

**Cevap: E**

67. Çözüm: (Probleme dayalı öğrenme · Öğrenme yaklaşımlarını ayırt etme · orta) Öğrenme, konu anlatılmadan önce sunulan, yapılandırılmamış gerçek yaşam problemiyle başlamakta; öğrenciler öğrenme ihtiyaçlarını kendileri belirlemektedir. Örnek olayda öğrenilmiş bilgiler bir olaya uygulanır; proje tabanlı öğrenmede ise süreç bir ürünle sonuçlanır.

**Cevap: D**

68. Çözüm: (Balık kılçığı diyagramı · Öğretim amacına uygun görsel düzenleyiciyi belirleme · kolay) Bir sorunun ok ucuna yazılıp olası nedenlerinin ana ve alt başlıklar altında sınıflandığı neden-sonuç diyagramı balık kılçığıdır. Kavram haritası kavramlar arasındaki ilişkileri, anlam çözümleme tablosu ise kavramların özelliklerini satır ve sütunlarda gösterir.

**Cevap: E**

69. Çözüm: (Soru türleri: yakınsak ve ıraksak sorular · Soruları gerektirdiği düşünme biçimine göre sınıflama · orta) Tek bir doğru yanıtı olan, bilginin hatırlanmasına dayanan sorular yakınsak; birden çok ve farklı yanıtın üretilebildiği, öğrenciyi tahmin yürütmeye ve özgün çözümler düşünmeye yönelten sorular ıraksak sorulardır. İlk sorunun tek bir yanıtı vardır; ikinci ve üçüncü sorular çok sayıda farklı yanıta açıktır.

**Cevap: D**

70. Çözüm: (Carroll'un okulda öğrenme modeli: fırsat ve sebat · Öğrenci durumlarını modelin değişkenleriyle çözümleme · zor) Modelde öğrenme düzeyi, harcanan zamanın gereken zamana oranıdır. Harcanan zamanı fırsat (öğrenme için tanınan zaman) ve sebat (öğrencinin öğrenmeye harcamaya istekli olduğu zaman) belirler. Irmak'a gereken sekiz saat yerine beş saat tanınmıştır (fırsat); Kuzey ise kendisine tanınan süreyi kullanmayı sürdürmemiştir (sebat). Yetenek, öğretimin niteliği ve öğretimden yararlanma yeteneği gereken zamanı belirleyen değişkenlerdir.

**Cevap: E**

71. Çözüm: (Empatik tepki verme · Öğrenci ifadesine uygun iletişim tepkisini seçme · orta) Empatik tepki, öğrencinin yaşadığı duyguyu ve bu duygunun nedenini yargılamadan, çözüm dayatmadan ona geri yansıtmaktır. Diğer yanıtlar sırasıyla avutma ve çözüm sunma, yargılama, duyguyu küçümseme ve sorgulama içerir.

**Cevap: B**

72. Çözüm: (Bireyi tanıma teknikleri: olay (anekdot) kaydı · Tekniğe uygun ve uygun olmayan kayıtları ayırt etme · orta) Olay kaydında gözlenen davranış, yorum ve yargı katılmadan, olduğu gibi ve somut biçimde yazılır; yorum gerekiyorsa ayrıca belirtilir. Öğrencinin kaç kez gruptan ayrıldığını ve ne yaptığını betimleyen kayıt bu ölçüte uyar. Diğer notlar sıfat yükleme, neden atfetme, genelleme ya da tahmin içerir.

**Cevap: D**

## ÇÖZÜMLER

73. Çözüm: (7528: Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde uygulanacak mevzuat · Hükmü örnek olaya uygulama (KB2.10 çıkarım) · kolay · 7528 s. Kanun m. 34) Kanun'a göre bu Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde, Kanun kapsamındaki personel bakımından 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

**Cevap: A**

74. Çözüm: (222: köy halkıyla birlikte göçen köy okulu · Hükmü örnek olaya uygulama (KB3.2 problem çözme) · kolay · 222 s. Kanun m. 10) Kanun'a göre bir köy halkı, iş ve üretim hayatının gereği olarak veya olağanüstü sebeplerle yayla, otlak ve bağ gibi yerlere taşındığında köy okulu da köy halkıyla birlikte göçecek şekilde düzenlenmiş olmalı ve gidilen yerde hemen günlük çalışmasını ve görevini devam ettirmelidir.

**Cevap: C**

75. Çözüm: (1739: her yerde eğitim ilkesi ve gönüllü kuruluşların denetimi · Bir görüşü hükme göre değerlendirme (KB3.3 eleştirel düşünme) · orta · 1739 s. Kanun m. 17) Kanun'a göre millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil; evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, millî eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Bakanlığın denetimine tabidir.

**Cevap: A**

76. Çözüm: (1739: fırsat ve imkân eşitliği ilkesi · İlke–örnek olay ilişkilendirme (KB2.4 çözümleme) · kolay · 1739 s. Kanun m. 8) Fırsat ve imkân eşitliği ilkesine göre maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Genellik ve eşitlik ise kurumların ayrım gözetilmeksizin herkese açık olmasıyla ilgilidir.

**Cevap: D**

77. Çözüm: (1739: okul öncesi eğitim kurumlarının kuruluş biçimleri · Sınıflama ve öncül analizi (KB2.7 karşılaştırma) · orta · 1739 s. Kanun m. 21) Kanun'a göre okul öncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okuluna bağlı ana sınıfları hâlinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir. Bu nedenle üç kurum da açılabilir.

**Cevap: E**

78. Çözüm: (1739: okul ile ailenin iş birliği ve okul-aile birliğinin yetkileri · Öncül analizi (KB3.3 eleştirel düşünme) · orta · 1739 s. Kanun m. 16) Kanun'a göre okul-aile birlikleri ayni ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenleyebilir, okulların bünyesindeki kantin ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilir. Ancak öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz.

**Cevap: D**

79. Çözüm: (Anayasa: dilekçe hakkının Türkiye'de ikamet eden yabancılar bakımından kullanılması · Hükmü örnek olaya uygulama (KB2.10 çıkarım) · orta · T.C. Anayasası m. 74) Anayasa'ya göre vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Dolayısıyla Marco, karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla kamuyla ilgili şikâyeti için de yetkili makama yazıyla başvurabilir.

**Cevap: C**

80. Çözüm: (Anayasa: ilköğretimin zorunlu ve Devlet okullarında parasız oluşu · Hükmü örnek olaya uygulama (KB2.10 çıkarım) · kolay · T.C. Anayasası m. 42) Anayasa'ya göre ilköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. Bu nedenle çocuğun okula gönderilmemesi de Devlet okulunda zorunlu öğrenim ücreti alınması da Anayasa'ya aykırıdır.

**Cevap: C**